

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Magyar zab nem keli a hadseregnek.

(K. Ö.) A hadseregszállításokról rendszerint a delegációk ülésekor szoktunk beszélni. A közös hadügyminiszter referense előadja, hogy a monarchia két állama hogyan, mit szállított, a delegátusok erre előadják sérelmeiket, a miniszter kilátásba helyezi a sérelem orvoslását és ezzel el van intézve a hadseregszállítások ügye.

Pedig nem ez az elintézés módja. A kvótaarányt respektálni kellene és amennyiben a magyar ipar a kvóta arányában szállítani nem képes, azt a mezőgazdaságból kell pótolni. Tehát nemcsak az a körülmény, hogy a hadseregszállítások körül állandóan történnek mulasztások a magyar érdek szempontjából, teszi aktuálissá felszólalásunkat, hanem különösen az a tény, hogy egyes katonai intendaturák a szó szoros értelmében vett kihívó módon tulateszik magukat a hadseregszállítások körül gyakorlatba vett uzuson, egyenesen kötelességünké teszi, hogy a hadsereg-szállításokkal foglalkozzunk.

Ugyanis egy komoly szaklapunk értesülése alapján regisztráljuk a következőket.

A cs. és kir. közös hadsereg 14-ik hadtestének Innsbruckban székelő inten-

daturája november 6-án 9355. számú hirdetésével 18.950 mmázsa zab szállítására nyilvános árlejtést hirdet. A hirdetmény szövege a következő kitéltet tartalmazza: „Anbote auf Hafer Ungarischer Provenienz werden nur ausnahmsweise angenommen“. Vagyis magyar származásu zabot csak kivételesen hajlandó elfogadni a cs. és k. közös hadsereg élmezési hivatala. És vajjon miért? Talán nem megfelelő az a magyar származásu zab? Korántsem. Hanem csupán azért, mert a közös hadsereg vezetősége egyszerűen tulateszi magát a törvényes rendelkezéseken. Roppant válogatóság, ha magyar származásu dologról van szó, melyet a közös hadseregnek fel kell használnia. Csak akkor nem válogatóság, ha a magyar milliók elfogadásáról van szó. A most Budapesten megtartott delegáció megszavazott mindent, mint a karikacsapás. Schönaich csak úgy uszott a boldogságban, mert azok a keménynyaku kurucok, tekintettel a politikai viszonyokra, nem bolygatták sem a politikai, sem a hadsereg kérdését, hanem szó nélkül megadták a tenntartására szükséges milliókat.

Az ellenérték meg volna a hadseregszállítások igazságos kezelésében. Amit az adózó polgároktól adóban elveszünk, azt adjuk vissza nekik, hogy a hadsereg

részére megvevessük terményeit. Nem kívánunk mi többet, mint a mi nekünk kijár, ahhoz ragaszkodunk. És legyen bármily udvarias a magyar koalíció a közös hadsereg vezetősége iránt, arra mégis kérjük delegátusainkat, hogy ha már megszavazták a milliókat, legyenek azon, hogy azokból a milliókból a reánk eső rész nekünk jusson, hogy az a magyar közgazdasági életet táplálja és erősítse.

Hiszen mi ugyanis mindenképpen hátrányban vagyunk. A közös hadsereg miniszteriuma Wienben székel. Az arzenálok és ágyuöntödék Ausztriában vannak. Amennyiben az ipari részletetésből Magyarország a maga kvótáját szállítani nem tudja, az az osztrák iparnak jut, a helyett, hogy Magyarországot a mezőgazdasági szállításhoz kártalanítanak.

Ezek sérelmek, de oly sérelmek, melyek részben talán a dolog természetéből folynak. De ezeket is orvosolni kell. A nyílt törvénysértést azonban meg kell torolni. Különben az a helyzet áll elő, hogy Magyarország az ipari hadseregszállításból ki lesz zárva, mert azt nem képes szállítani, a mezőgazdaságból pedig azért, mert azt az élmezési hivatalok csak kivételesen hajlandók elfogadni.

Az innsbruckihoz hasonló esetnek nem szabad előfordulnia.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kínai császári temetés.

Gyéren érkeznek hírek a mandzsu császári palota halottas szobájából. Nem tudják, mi okozta a sárga császár és az özvegy anyacsászárné halálát s azt sem lehet tudni, hogy természetes halállal multak-e ki? Három évig tartó országos gyászt rendeltek el az anyacsászárnéért és száz napig tartót a császárért ez a körülmény is bizonyítja, hogy milyen jelentéktelen volt az elhunyt császár és milyen fontos szerepet töltött be az anyacsászárné. Ami pedig a temetést illeti, tudva, hogy a kínaiak nem valami nagyon lelkesednek az újításokért, biztos, hogy az éppen olyan lesz, mint a régi kínai császárok utolsó utja volt.

A császár temetését a kínai nép nem láthatja. — Amikor a temetési menet elvonul, néptelenné lesz egész Peking és környéke, mert kínai embernek nem szabad az utcán tartózkodnia és az ablakokat és kapukat valósággal el kell torlaszolni. Ahol a főutvonalba melléktorca torkol, függönyöket állítanak fel és ezek mögé katonaságot, hogy kíváncsi ember a melléktorcában se tartózkodjék, amikor a mennyei birodalom császáriját temetik.

Egyébként Kínában nem mondják a császárról, hogy meghalt. A szólásmód ez: »A

császár felült a sárkány hátára, hogy vendégségbe menjen a mennyekbe.« A császár holttestét mindenekelőtt a Kuan-Teh-Tienbe viszik át, ami körülbelül azt jelenti, hogy: császári halottas templom. Itt marad a holttest a császári mauzoleumba való átszállításáig. A jelenleg uralkodó Csin-dinasztia sirboltjal egy, Pekingtől északra eső dombláncolatban vannak. Az a mauzoleum, amelybe az anyacsászárné és fiát temetni fogják, már egy évtizeddel ezelőtt elkészült és több millió koronába került. Óriási kőoszlopok és kőszobrok által képzett ut vezet az egyes császársirokhoz. A kőszobrok oroszlanokat, tevéket és tizenhárom lábnyi magas elefántokat ábrázolnak. Mindegyik uralkodónak kötelessége, hogy életében többször elzarándokoljon elődei sírjához. Így az elhunyt Kvang-Szu császár és az anyacsászárné 1890. április 4-én nagy kísérettel felkereste a császársirokat és két napig időzött ezeknél.

Egy császári temetés óriási összeget emészti föl. Az előkészületek oly pompásak és annyi ideig tartanak, hogy a császárok holttestei gyakran évekig maradnak az említett pekingi templomban, amíg a mauzoleumba átszállítják őket. Régi kínai szokás szerint a császárt »a nemzet atyjának« tekintik. Halálakor éppen ezért azok szerint a szertartások szerint járnak el, amelyekkel az atyját mindegyik kínai család meggyásolja. Pekingből értesítés megy a tartományok kormányzóihoz és alkirályaihoz, hogy

»a hegy bedült«, ez a császár halálát hírüladó hivatalos frázis. A császár halála után száz napig kínainak sem szabad a fejbőrt beretváltatnia. Tizenkét hónapig a birodalomban mindegyik színház és mulatóhely zárva marad. Egy évig a császár halála után esküvőnek sem szabad megtörténnie, de öt napot mégis adnak a népnek kegyelemképpen, hogy ezeken házasságokat köthessen. Ilyen körülmények között nem lehetetlen, hogy azok a felvilágosodott hivatalnokok, akik jelenleg Pekingből a sárga birodalmat kormányozzák, valamiképpen módot fognak találni, hogy a régi szokásokat valamiképpen meg ne sértsék, de azért a kereskedelmet és ipart ne bénítsák meg a hosszú gyászszal.

Lássuk már most, hogy milyen is a kínai gyász és temetés. Halála után a család fő hét-szer hét, összesen negyvenkilenc napig abban a szobában marad, ahol meghalt. Hetenkint egyszer buddha-papok jönnek a halottasszobába és ott imádkoznak. A halottasszobában oltárt emelnek s ezt fehér selyemmel borítják le. Égő gyertyákat tesznek az asztalra, továbbá áldozatképpen kis tányérokra kitűnő ételeket. Az oltár mögött az elhunyt arcképe van, az oltár körül életnagyságu alakok papirmasék, így szolgál, asszonyok, leányok stb. Ezeket a figurákat az elhunyt sírján elégetik, ami azt jelképezi, hogy a család fő a tulvilágra is magával viszi övéit s ezek ott szolgálni fogják.

TÁTRAY GUSZTÁV

kézi munka és rövidáru üzlete Rákóczi-út 4. orsolya templom mellett. Helyi és vidéki telefon 783. sz.
 Elismert szolid kiszolgálás!

!! FONTOS A SZÜLOKNEK !!

Iskolai idényre kézi munka és mindenféle gyermek ke-lengyék előírás szerint. Harisnyákban és mindennemű rövid-árukban nagy raktár, legolcsóbb árak !

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 23.

Elnök: Justh Gyula.

Elnöki bejelentések után rátérnek

a bortörvény

tárgyalására.

Bernáth Béla előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Török Kálmán, a gyöngyös-visontai borvidék felterjesztését sürgeti. A javaslatot elfogadja.

Ivánka Milán: A boritaladó eltörlését sürgeti. A borhamisítási ügy legfőbb fórumává a földművelésügyi minisztériumot kívánja megtenni. A javaslatot elfogadja.

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter: *Török* Kálmánnak kijelenti, hogy a gyöngyösi borvidéket figyelembe fogja részesíteni. *Ivánkának* kijelenti, hogy a boritaladó eltörlése ma még nehézségekbe ütközik, de azért nemsokára ez napirendre kerül. (Helyeslés.) Borhamisítási ügyekben a földművelésügyi minisztériumnak is van szava. Kéri a javaslat változatlan elfogadását.

A Ház a javaslatot általánosságban változatlanul elfogadta.

Csitáry Béla a borkezelés szakszerűségéhez nyújt be módosítást.

Darányi földművelésügyi miniszter megnyugtató kijelentései után a szakaszt változatlanul fogadták el.

Polónyi Géza lehetetlenségnek tartja, hogy a Ház már tárgyalja ezt a javaslatot, amelyet csak tegnapelőtt osztottak ki.

Justh Gyula elnök: Figyelmezteti *Polónyit*, hogy ez ügyben már határozott a Ház. (Helyeslés.)

Polónyi Géza súlyos hibának tartja, hogy a javaslat áttanulmányozására nem adtak elég időt. A borcukrozást ez a fórum szigorúan megtiltja, holott ezt azelőtt egyáltalán nem büntették. Kéri ennek a résznek módosítását.

Buzáth Ferenc: Helyesli a javaslat intencióit, mert a borcukrozást nem szabad megengedni, jóllehet ez nem borhamisítás.

Buzsá Barna a szakasz olyképp való módosítását kívánja, hogy a közönség tudjon arról,

A kínai gyászházban a vöröslámpások helyett fehéréket használnak, a különben vörös névjegyek helyett világoskék színűeket. A ház barátai egy méter hosszú fehér vagy világoskék selyemből készült, ugynevezett részvét-tekerceket küldenek a gyászolóknak, amelyre bölcs mondásokat himeztetnek. A gyászmenet előtt öt méter magas oszlopot visznek, amelyen világoskék alapon fehér betűk az elhunyt nevét és rangját tüntetik fel. Azután egy papirosból készült szörnnyeteg következik, amelyet a síron elégetnek. A szörnnyetegre — szintén papirból — valami alakot helyeznek s ennek kezébe kardot illesztnek. Ezt is elégetik a síron. Majd egy fehér madarat hoznak papírmáséból, amelyen a léleknek fel kell szállania a mennyekbe.

Ha hivatalnok az elhunyt, akkor pompás kis fadobozban a császár kinevező okmányát viszik, egy másik fadobozban pedig az elhunyt arcképét. Ezt a dobozt megőrzik, minden újév napján felnyitják s ilyenkor a legidősebb fiu bemutatja a szokásos áldozatot.

A gyászmenet egy kilométernél is hosszabb s hatalmas trombitákat fújnak meg, hogy a rossz szellemeket elűzzék. A menet végén ötven vörös ruhás kuli az aranyhímzésű selyemmel borított koporsót viszi. Az apát névlegesen 100 napig, tényleg azonban csak 27 napig gyászolják. A mély gyász idejében fehér ruhát, fehér cipőt és fehér kalapot viselnek. A copfba fehér szalagot fonnak. A félgyászban világoskék ruha a kötelező. Gyász idejére a hivatalnoknak le kell mondania állásáról, de a császár kegyelme egyes esetekben megrövidítheti a hivatalviselés tilalmának idejét.

amikor cukrozott bort vesz. Ilyen korcsmákban erre plakáttal figyelmeztessék a közönséget.

Folónyi Géza: Szavait felre magyarázták. O azt akarja, hogy a termelő a borát az előző évi termés színvonalára emelhesse a cukrozással.

Ugron Gábor: Seholy világon nem tiltják azt meg, hogy a bor természetes alkatrészeit kipótolják. (Zajos ellenmondások.)

Láhne Hugó: A cukrozást nem kívánja megengedni. A szakaszt elfogadja.

Muzsa Gyula: Kémiai szempontból is abszurdum a cukrozást hamisításnak nevezni.

Szemere Gyula: rövid felszólalása után *Darányi* földművelésügyi miniszter rámutat arra, hogy a javaslat a nagy nyilvánosság meghallgatásával készült. A javaslat csak változatlan formájában felel meg a célnak. Konstatálni kívánja, hogy a legfőbb hamisítást a cukrozással, szeszszéssel és a törköly felhasználásával követik el. Ezentul a bor erősítését a hegyi borokkal kell megcsinálni. Ezáltal gyöngébb hegyi boraink is forgalomba jönnek. Kéri a szakasz elfogadását.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

A hetedik szakaszt *Muzsa* Gyula módosításával fogadja el.

Elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után a többi szakaszt egész a tizenkettedikig változatlanul fogadták el.

A 13. szakasznál *Bartha* Ödön büntető jogi szempontból szól a javaslatához.

Kelemen Samu: A borhamisítást megtorló intézkedéseket szigorítani kívánja.

Polónyi Géza: Súlyosnak és ép ezért elvetendőnek tartja a zaklató nyilvántartási és bejelentési intézkedéseket. Majd rátér arra, hogy ebben a táborban de a kiscgazda körökben is agitáció eszközként fogják ezt a javaslatot felhasználni.

Elnök: Ez nem tartozik a tárgyhöz. Tessék a tárgytól való eltérésre engedélyt kérni.

Polónyi Géza: Köszönöm szépen. Nem kívánok részt a tárgyalásban, ha még a tárgyhöz sem lehet szólni. Ez nem parlamentáris eljárás. (Zaj.)

Elnök: Az elnöki intézkedésekkel nem lehet polemizálni. Ezt tessék tudomásul venni. (Zaj.) A többségből sokan zajosan helyeselnek.

Polónyi Géza lecsapja iratait és elhagyja a termet.

Darányi Ignác a javaslatot csekély módosítással ajánlja elfogadásra.

A Ház a szakaszt elfogadja.

A 14. szakasznál *Török* Kálmán kisebb pótlást ajánl.

Vlád Aurél nem fogadja el a szakaszt. Módosítást ajánl.

Darányi Ignác *Török* Kálmán módosítását akceptálja. *Vlád* módosítását nem fogadja el.

A Ház *Török* módosításával fogadja el a szakaszt.

Ezután a 34. szakaszig változatlanul fogadják el a javaslatot.

A 34. szakasznál *Bartha* Odón és *Simonyi Semadam* Sándor szólalnak fel.

Szünet után folytatták a bortörvényjavaslat tárgyalását és többek hozzászólása után a szakaszokat elfogadták.

A javaslat elfogadása után a Ház megjelenezt *Darányi* minisztert.

Következett a költségvetés tárgyalása.

Elnök bejelenti, hogy *Hoitsy* Pál és társai 150 képviselő aláírásával sürgősségi indítványt nyújtottak be nála. Elrendeli tehát az indítványt aláírt képviselők nevének felolvasását.

Kitünt, hogy az aláírók közül 15-en távol vannak és így megállapította, hogy az indítványt ma tárgyalás alá nem lehet bocsátani.

Óriási kavargás támadt a kormánypárton emiatt, hogy így cserben hagyták az indítványt. A balpárt ujjongott a kudarcon.

Az elnök végre bejelenti, hogy *Andrássy* belügyminiszter szerdán kíván válaszolni *Hencz* Károlynak a kivándorlás körüli visszaélések tárgyában tett interpellációjára.

Ülés vége háromnegyed 2 órakor.

Frankó Endre jubileuma.

Városunknak egyik legtekintélyesebb, általános tiszteletnek és becsülésnek örvendő érdemes polgára, *Frankó* Endre, a nagyváradi i. szert. káptalan főügyésze tegnap töltötte be uradalmi szolgálatának negyvenedik évét. Hosszu odaadó munkásságának sokat köszönhet ugy a káptalan, mint az uradalmi tisztikar, azért a kínálkozó alkalmat megragadva, meleg ünnepelésben részesítették az érdemekben megőszült főügyészt. Az ünnepség egészen családias jellegű volt s abba a káptalan tagjai, az ünnepelt és egész családja, valamint a káptalani uradalmi tisztiek családjukkal vettek részt.

A jubileum hálaadó isteni tisztelettel kezdődött, melyet az ünnepelt iskolatársa *Grócz* Béla kanonok pontifikált fényes segédlettel. Mise után tiszti diszközgyűlés volt a káptalani központi uradalmi irodában, melyen dr. *Karácsonyi* János és *Grócz* Béla kanonokok elnököltek, mint a káptalan kiküldöttjei.

Dr. *Karácsonyi* János üdvözlőbeszédében kiemelte, hogy már évszázadokkal ezelőtt rájöttek az emberek arra, hogy épp oly nehéz a vagyont fenntartani, mint megszerezni. Ennek bizonyosságát itt Biharmegyében saját szemünkkel láthatjuk; a régen dús gazdag megyebeli nemes családok vagyona rommá lett, szétfoszott. Már pedig ha a családi vagyon ilyen könnyen megsemmisült, még nehezebb a közcélokat szolgáló, magántulajdont nem képező vagyont fenntartása. A nagyváradi i. szert. káptalan vagyona is közcélokra és Isten dicsőségének emelésére szolgál s a vallás és egyház ellenségei minden alkalmat megragadnak arra, hogy ezen vagyont megtámadhassák és csorbíthassák. Ma oly férfiú tiszteletére gyűltünk egybe, a ki 40 éven át fáradozott ezen vagyont fenntartásán. Az épület összedőlhet véletlen szerencsétlenség folytán, ez ellen csak Isten óvhat meg, de összedülhet lassu romladozás, töredezés, beszivárgás következtében, a mi ellen a gondos javító kéz véd meg. Ilyen gondos őr volt *Frankó* Endre a káptalan javainak, a kinek különös érdeme, hogy ezelőtt tizenkét évvel igen mostoha viszonyok közt erélyes, bátor fellépésével, önzetlen, odaadó munkásságával megmentette a káptalant a bérbeadás szegényétől. Azért ezen a napon, amikor káptalanunk főügyésze negyvenedik szolgálati évét betöltötte, hálátlanok volnánk, ha érdemeit nem méltatnók és őt ez alkalommal nem üdvözlőnk.

Ezután *Schweiger* Ede káptalani jegyző felolvasta a káptalan üdvözlő iratát, melyben az ünnepelt kiváló érdemeiért elismeréssel adózik, nagysikerű munkásságáért köszönetet mond és kifejezi azon óhaját, hogy értékes szolgálatait a jövőben is, számos éven át igénybe vehesse.

Pap Imre főtitzt az uradalmi tisztikar nevében üdvözlölte meleg szavakkal az ünnepeltet, kinek a tisztikar is sok hálával tartozik.

Frankó Endre megalomán választott az elhangzott üdvözlő beszédekre. Köszönetet mond a káptalannak, hogy régi szolgájának negyvenéves jubileumát megünnepeli s a tiszti karnak, mely szeretettel veszi körül. Célja mindig az volt, hogy a káptalannak, mely őt ezelőtt negyven évvel, atyja érdemeire hivatkozva ügyvédjévé kinevezte, megelégedését és elismerését vivja ki s hogy tisztársai szeretetét és becsülését kiérdemelje. Célját, ugy látszik elérte s boldog, hogy megbecsülve s szeretettől övezve

látja magát. A neki tulajdonított érdemeket a káptalanra és tisztársaira hárítja, ő csak kötelességét teljesítette s azért külön elismerés nem jár. Működésének utolsó fejezetéhez érkezett, melynek végén ez a szó áll: vége s a amely után becsapódik a könyv, mert ki van olvasva, A hátralevő időre kéri felebbvalói jóindulatát s kartársai szerető támogatását.

Ezzel a diszgyűlés véget ért.

Délben egy órakeres bankett volt a Pannonia disztermében, melyen részt vettek:

Fetser Antal püspök, Grócz Béla, dr. Karácsonyi János, Karsch Lollion kanonokok, Imrik Zoltán plébános, Frankó Endre és neje, Tóth Márton és neje, Südy István és neje, özv. Héya Andrásné, Héya Mariska, dr. Stettner János és neje, ifj. Frankó Endre és neje, dr. Frankó József, Frankó Sándor, Papp Imre és neje, Kaczvinszky Andor és neje, Bárdos Ödön, Réthy Sándor, dr. Schweiger Ede, Ferdényi Olivér és neje, Jancsó Lajos és neje, Géczy Géza és neje, Piacsek László és neje, Bereczky Sándor és neje, Megó Ákos és neje, Kasztl Sándor és neje, Petruss István, Gaszner Károly, dr. Imrik Gusztáv és neje, dr. Krüger Jenő, Südy Gyula, Jász Sándor, Benesik Sándor és neje, Reviczky Béla, Tölgyessy István, Saághy Béla, Berényi Sándor, Sötér László, Themleitner Béla, Réthy Ernő, Herkélyi István, Hermann Lajos, ifj. Réthy Sándor, Faulvetter János, Herkélyi Lajos stb.

A dus lakoma a legkedélyesebb hangulatban folyt le, a püspök felszólalásakor szólásra emelkedett Fetser Antal püspök. A mai nap, melyen Frankó Endre főügyészünk negyven éves jubileumát ünnepli, nemcsak az ünnepezt családjának, hozzátartozóinak, nemcsak az uradalmi tisztikarnak ünnepe, hanem ünnepe magának a káptalannak is, melynek az uradalmi tisztikar kiterjedt családját képezi. Annak a káptalannak tagjaiból, mely Frankó Endrét ügyészül kinevezte, ma már egy sem él, de annak a hat nagyprépostnak, annak az ötven kanonoknak kiket az ünnepezt híven végig szolgált, elismerése megemlékező, sőt átalakult folyton növekvő nagyrabecsülésé. Ez az oka, hogy a káptalan ezt a napot nemcsak jegyzőkönyvében megörökítette, nemcsak az ünnepezt isteni tisztelettel való részvételével az ünnepezt imáiba foglalta, hanem ide is eljött, erre a kedélyes, magyaros ünnepezt s ez adja most kezembe a poharat, hogy kívánhassam, hogy Isten az ünnepezt, a káptalan, családja és tisztársai s mindnyájunk öröme sokáig éltesse.

Ezután dr. Imrik Gusztáv köszöntötte föl az ünnepezt, mint káptalan legfőbb tisztviselőjét, a ki Istennek hála, tökéletes szellemi és testi egészségben ünnepezt a mai napot.

Frankó Endre ismételtén kifejezést ad tiszteletének és ragaszkodásának a káptalan tagjai s mindazok iránt, akik őt megjelenésükkel megtisztelték. Hosszu idő a szolgálatban eltöltött negyven év. Nemcsak az akkori kanonokok közül nem él már senki, akik iránt érzett háláját csak emlékeztetüknek róhatja fel, hanem az akkori tisztviselők közül is csak egyetlenegy él már (Bárdos Ödön). Negyven év alatt sok változáson ment keresztül a káptalan gazdasági élete, de legfontosabb mozzanat volt az a korszakot alkotó átalakulás, melyből kifolyólag a káptalan összes birtokainak és javainak kezelését igen előnyös ajánlatok mellőzésével az uradalmi tisztikarnak adta át minden anyagi garancia nélkül s a tisztikar súlyos viszonyok közt nehéz terhek sulya alatt vállalkozott a kiszabott feltételek teljesítésére.

Ez a rendszerváltozás hozta közelebb egymáshoz a káptalan és tisztikarát, mert most ismerték fel, hogy mit bírnak egymásban. A káptalan feltétlenül bizalommal volt tisztjelbecsület, odaadó munkássága iránt, de a tisztikar is megtanulta, hogy a kenyéradójára, a káptalanra minden körülmények közt számíthat. A tisztikar beláthatja, hogy uraságával szembe hálával, odaadó önzetlen munkával tarlozik, de a káptalan is láthatta, hogy tisztikara megér-

demli, hogy megbecsüljék. Az egésznek érdeme azonban a káptalané, mely feltétlenül bizott tisztjeibe s a tisztké, kik e bizalmat megérdemelték. Poharát a káptalan tagjainak jólétére, egészségére, a tisztikarnak s családjainak boldogságára, sikeres működésére üríti.

Dr. Karácsonyi János az ünnepezt családját köszöntötte fel, Jancsó Lajos mint a régi tisztársak egyikének fia üdvözölte az ünnepezt. Imrik Zoltán a család nőtagjaira emelte poharát. Papp Imre a hölgyeket köszöntötte fel. Hosszantartó, harsogó derűtséget keltett Kaczvinszky Andor anekdotákkal fűszerezett humoros felköszöntője, mely komoly vonatkozásaival mély hatást tett a jelenlevőkre.

Az ünnepezt társaság Bebe Károly muzsikája mellett a késő esti órákig mulatott együtt a legemelkedettebb hangulatban.

Hare a bihari mandátumért.

A bihari mandátum elnyerése most már korántsem lesz oly könnyű, mint az az első órákban látszott.

Most egyszerre ugyanis nemcsak a hivatalos jelölt szerepel, hanem kivüle még egy 48-as jelölt is van Rigó Loránt személyében. Rigó Loránt csütörtökön fogja megtartani programbeszédét Biharon és pénteken tovább folytatja körutját a kerületben. Nadányi-val kimennek Szathmári Mór, dr. Halász Lajos és Balogh Mihály képviselők is. Rigó szintén 48-as programmal fog szerepelni. Előnye családi nexusa a kerületben.

Nincs kizárva azonban, hogy e két egy programmal fellépő jelölt között megegyezés jön létre és valamelyik vissza fog lépni.

Amíg a függetlenségi és 48-as párt két jelöltet állít a harc mezőre, addig a balpárt egy egész gárdát léptet fel, ami az ő politikájukra lehet csak jellemző. A balpárt részéről emlegetik Komjáthy Bélát, gróf Festetics Pált, ifj. Babocsai Sándort és végül Farkasházi Jenőt, Zsigának az öcsjét. Farkasházi mindent elfog követni, hogy testvérét megválasztassa. Hogy meg fog történni, azt még talán Farkasházi sem hiszi.

Farkasházi Jenő nevével még nem merül ki a jelöltek névsora. A szociálisták nem elégznek meg Achimmal, hanem még másik két jelöltet is állítanak dr. Tarján Mihály és Loránt Dezső személyében.

Végül igen erős ellenfelének ígérkezik Klintok János bezneyi görög katolikus plébános is, akit a román választók teljes hűvel pártolnak. Klintok függetlenségi programmal lép föl és mint ilyen bizván a nemzetiségiek szavazatát is komoly ellenfelének tekinthető.

A fent elősorolt jelöltek mind külön fognak programbeszédet tartani s ha ez megtörténik a választásig minden nap fog valamelyik jelölt programbeszédet mondani. A választás az eddigiekből következtetve tehát nagyon is érdekfeszítő lesz.

A szerb kereskedelmi szerződés. A tegnapi bécsi minisztertanács 3 óra hosszáig tartott. A tanácskozás eredménye a következő: A Szerbiával való keresk. szerződést mindkét parlament elé fogják terjeszteni s a két kormány igyekezni fog, hogy azt elfogadtassa.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Glacs Antal főispán ma reggel Budapestre utazik. Vasady Lajos kir. tanfelügyelő tegnap Komádi községbe utazott az új iskola-épület átvétele végett.

* **Szent Erzsébet hamvainak feltalálása.** Az örömhír érkezik Nyugatról, hogy árpádházi szent Erzsébet ereklyéit, melyeknek a reformáció vandalizmusa óta nyoma veszett. Bécsben feltalálták az Erzsébet-apácák kriptájában. A német népnek is oly kedves magyar szentünk drága ereklyéit a protestáns Fülöp őrgróf távolította el 1539-ben a marburgi székesegyházból. De 1548-ban a német lovagrend fogságába kerülve, kénytelen volt njra visszahelyezni azokat. Mint a nevezett bécsi Erzsébet-kolostor levéltárában talált régi okmány bizonyítja: Miksa osztrák főherceg 1588-ban nővére, Erzsébet főhercegnő kérésére a szent ereklyéket Margburgból Kornelius a Latere nevű almszónása által a bécsi Kranisszardába hozatta át. Innen pedig II. József császár a záradék felosztatván az Erzsébet-apácák kolostorába vitette át a szentnek földi maradványait. Jó lenne mozgalmat indítani a nagy magyar szent hamvainak hazaszállítására. Pozsony, Sárospatak temploma vagy leginkább a kassai dóm lenne legalkalmasabb tiszteletre méltó hamvainak elhelyezésére.

* **Eljegyzés.** Pálffy Jenő, herceg Eszterházy Miklós dombovári uradalmának kiváló képzettségű, fiatal mérnöke, Pálffy Bula gyoma-plébános testvéröccse, eljegyezte Gulácsy Irén okleveles tanítónőt.

* **Konferencia a Kath. Körben.** A nagyvárad Sz. Vince egyesület működésének előkészítésére minden kedden este 6 órakeres konferenciát tartanak a Kath. Körben. Az első konferenciát a múlt kedden dr. Bundala Mihály apátkanonok tartotta. Ma Szilágyi Dózsa premontrai főgimnáziumi tanár fogja tartani a konferenciát.

* **Új feliratok a görög keleti iskolákon.** Eddig igen sok nemzetiségi iskola volt, melyen egyáltalán nem volt semminemű felirat. Most, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, miszerint minden iskolára magyarul fel kell lenni írva az iskola címének, a görög keleti egyház erre azzal felel, hogy ő viszont románul téteti fel az iskola címét. A nagyszabeni görög keleti érsek kezdeményezésére a jövőben minden görög keleti iskolára a következő felirat lesz kifüggesztve: »Scola populara confensionala precooritala romana.«

* **Sikosak az utak.** Az utakat jég és hó borítja; ahogy a hó nappal olvad, éjjel odafagy a járdára, amelyen igen sok helyen életveszélyes a közlekedés. A házigazdák egy része ugyanis nem separteti el a havat a járdáról s így az ott olvad el és valóságos korcsolyapálya némely helyen a járda. A rendőrségnek szigorúan kellene eljárni azok ellen, akik a járdát nem takarítatják, vagy sikos utat nem hintetik be homokkal vagy hamuval. Vagy előbb megvárják, míg valami szerencsétlenség történik?

* **Szenzációs magyar találmány.** Klupathy Jenő dr. egyetemi tanár tegnap előkelő publikum előtt — köztük az államvasutak és keresk. miniszterium képviselői — egy Berger Kriszván nevű magyar fiatal ember szenzációs találmányát mutatta be. Ez egy új távkapcsoló rendszer, fény és hang segítségével. Sipszóra kigyult egy villamos cillár, majd forgásba jött egy propeller-csavar, fölrobbant egy puskaporos akna. A torpedó-naszádról fényugárral vagy

hanggal irányítani lehet a kilőtt torpedót az ellenséges páncélosra olyformán, hogy a torpedó üldözi a mozgó páncélost s addig követi, míg el nem találja. Roppant fontosságu ez a haditengerészetre nézve. Nagy fontosságu lesz az új vasuti jelző berendezésében, mert szinte kizárja a szemafor hibájából vagy a lokomotívvezető éberségének hiányából származó katasztrófákat. Ha tilos a pálya, akkor vagy a távkapcsoló, vagy egy elmésen szerkesztett ütköző segítségével a lokomotívvezető előtt kigyul egy villamos lámpa, a fülé mellett megszólaló csengőn figyelmezteti kötelességére, sőt automatikusan működésbe jön a fék is, mely megállítja a vonatot. A közönség lelkes éljenzéssel fogadta a fényesen sikerült bemutatókat.

* **Elcsesélt kalap.** A Kath. Legényegylet vasárnapi Cecília-estélyén valaki valószínűleg tévedésből, elvitt egy fehér béléstű kemény kalapot, amelyben két ironnal volt a név beírva, s egy lila béléstű kalapot hagyott helyette. Az illetőt az elcsesélt kalap tulajdonosa felkéri, hogy az általa elvitt kalapot a Tiszántul szerkesztőségében cserélje ki.

* **Gyönyörű mákvirág.** G. Nagy Sándor 26 éves beregmezei vámosatyai születésű földmivelő, Vámosatyán a korcsmában ezelőtt 5 évvel, 21 éves korában Kódóbecz Lászlót, a községi bíró fiát székklábbal úgy vágta karon, hogy amputálták. Ezért 2 évi fegyházat kapott. Mikor hazatért, a korcsmában Kódóbecz László apját: a Miklós nevű bíró sörös üveggel egyetlen ütessel agyonütötte. Ezért 5 év és 6 havi fegyházat kapott. Tegnap szabadult s egyenest Nagyváradra jött. Itt, állítása szerint 10 korona pénzét ellopták. Emiatt a Széchenyi-téri rendőr őrszemnél panaszt is emelt. Behozták és toloncitra kerül. Megjegyzendő, hogy a magas termetű, vékony legény a személyleírás szerint (melyet a szomosujvári fegyintézet igazgatója állított ki) gyenge. A nem mindennapi vendéget letényképezte a rendőrség.

* **Halálozás.** Fenesy János biztosító intézeti tisztviselőt és nejét fájdalmas vesztés érte, 7 éves kis Józsi fiuknak halálával. A kis fiucska temetése ma, november 24-én délután 3 órakor lesz a Sztaroveszky-utcai 23. számú háztól.

* **A gonosz gyermek.** Artánd községben egy szomorú dráma foglalkoztatta s tartotta izgalomban lakosságát. Őzv. Pénzes Jánosné 63 éves asszony örökös perpatvarban élt a fiával, ki sokat kinozta anyját. Az utóbbi időben az volt a viszálykodás oka, hogy őzv. Pénzes Jánosnétől mindenáron követelte a fia az apai just, ami az asszony lakóházából állott. Kért, könyörgött az asszony, hogy ne vegye el tőle a fia a házat, amelyben lakott, mert ellenkező esetben földönfutóvá lesz. A kegyetlen gyermek azonban nem hallgatott rá s mikor az anyja határozottan kijelentette, hogy ki nem adhatja a fiu jussát, beperelte a saját édesanyját a vidéki járásbírószágon. Ezt a szégyent nem bírta elviselni az amugy is fiával szemben érzékeny anyai szív s tegnap délután hosszú fontolgtatás után, mikor mindenki elment hazulról, a meggöngyedt öregasszony felakasztotta magát a mesztergerendára. Tettét csak jóval elkövetése után vették észre, de akkor már hasztalan volt a segély, mert már halott volt. A szerencsétlen asszony iránt igen nagy a részvét az egész faluban.

* **Öngyilkos elmebeteg.** A biharmegyei közpórházban ápolás alatt levő Kepes György beteg, kit régebben mint elmebetegét ápolták, tegnap délután késsel szíven szurta

magát és nyomban meghalt. A rendőrség folyamatra tette a nyomozati eljárást, hogy mi indította Kepest az öngyilkosságra.

* **A puszkapor új feltalálói.** Mulatságos hamisításra jöttek rá Belgrádban. A szerb háborút kívánó tisztek feltalálták — a puszkaport. Ha a freiburgi szerzetes már 1330-ban fel nem találta volna a ma is használatban levő puszkaport, amely annyi élőlénynek okozta halálát, ma a szerb tiszteket ünneplné a világ. Csakhogy az ő puszkaporuknak egy csekély hibája az, hogy vele — lőni nem lehet. Pornak por, de nincs benne sem salétrom, sem faszén, vagy kén, egész egyszerűen olyan anyag, amelyet a magyar mezőgazda a föld megtermékenyítésére használ. A puszkaport hamisító tiszteket nem fogják ugyan becsukni, de ennél nagyobb büntetés éri őket: a guny, a kinevettetés, amely a közmondás szerint öl. Nevetségessé tették nemcsak magukat, de a szerb háború gondolatát is, mert a világot a fenyegetőzés ezután hidegen fogja hagyni, hiszen ilyen puszkaportól, farkodtól, görögdinnye ágyugolyótól még a kicsiny gyermek sem ijed majd meg.

* **Tanítónőt keresnek a napközi otthon részére.** A Gyermekbarát Egylet által Váralja városrészen f. évi dec. 1-én megnyitandó Napközi Gyermekotthon felügyeletére egy okleveles tanítónő fog alkalmaztatni. Díjazás az otthon működése tartamára havi 80 korona. Felhívtnak mindazon okleveles tanítónők, kik az otthon felügyeletét elválni hajlandók, hogy a gyermekbarát egylet elnökségénél f. hó 28 ig levélben jelentkezzenek. Nagyvárad, 1908. nov. 23-án. Gyermekbarát egylet elnöksége.

* **Leégett község.** Késmárkról távirják, hogy Sártelek községe egy gazda csűrében támadt tűz következtében egészen leégett. Az összes háziállatok s az egész idei termés a lángok martaléka lett. Az óriási tűzvésznek két halottja van.

* **Találtak egy szivar és cigarett tárcát.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség I e. 7. sz. szobájában.

* **Rendőri hírek.** Meghalt a piacon. Török Bálint 71 éves utcaszörő tegnap reggel a Nagyvásár-téren összesett és meghalt. Az előhívott orvos, a régóta beteg emberen szívzselhűdést állapított meg. A holttestet a hullaházba vitték. — *Váratlan vendég.* Az elmúlt éjszaka 2 óra tájt Friedl Mihály kereskedő Beöthy Ödön-utcai lakásába hazatérve, ott találta Szerdahelyi Sándor bádógos tanulót, ki hamarjában azt sem tudta megmondani, hogy mit keres az idegen lakásban. Friedl, akit az utóbbi időben meglóptak, fülön fogta a vendéget és bevitte a rendőrségre. — *Beverték a fejét.* Tegnap este 7 órakor Lupucz Anna hely és foglalkozás nélküli egyén a Veres-Balázs-utca 6. sz. a. lakó Pap János nevű ismerősénél volt látogatóban. Mikor kijött a lakásból, az udvaron rá leleselkedő Morok László napszámos úgy fejbe vágta egy bottal, hogy feje beszakadt. A sérült nőt az izr. kórházba vitték, Morokot pedig előállította a rendőr.

* **Borsalino őszi kalap ujdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Tatárjárás.
Szerda: Szerencse fia.
Csütörtök: Bőregér.
Péntek: A gyermekliga javára béreltszűnetben A bor.
Szombat: Utolsó szerelem.
Vasárnap: d. u. Tanítónő, este: Csókkirály.

A vadkaosa.

Ibsent csak dicsérni, Ibsentől csak elragadtatva lenni illik, mert különben az ember nem eléggé modern. Ennek dacára megtörtént, hogy a vadkacsa legnagyobb részét a közönség meglehetősen unalmasnak találta s egyáltalán nem fogadta valami nagy lelkesedéssel. Tényleg a Vadkacsából nagyon is szembeszökő, hogy csak egy tantétel kedvéért íródott, oktatni akar, az oktatás pedig a mily szép, annyira unalmasná válhatik, ha hosszura nyulik. Legyen mindenki boldog a maga körében; ez a tanulság. Mesterien vezeti le és applikálja ezt a tételt Ibsen: a két utolsó felvonás az emberi léleknek, az egyszerű ember gondolkodásának megkapóan igaz rajzát adja. Hanem addig, míg ide eljutunk, nem egy unalmas bevezető jeleneten kell átelnünk s Ibsen sajátos bizarr jellemi, a méla akkorddal végződő felvonások technikája meg az egész darab nyomott, ködös levegője egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy a mi közönségünk lelkesedését fölkeltsék. Melegebb csak az utolsó két felvonás alatt volt a közönség hangulata, egyébként sarkvidéki hideg uralkodott.

Az előadásnál kiemelendő egyesek szerep nem tudása. Egy ízben azt hittük, az egész előadás megakad; előbb ketten egyszerre is beszéltek a sugó után, aztán mind a kettő meglepetve elhallgatott. Az unalmasabb jeleneteket nem igyekeztek élnikíteni az előadás menetével, Rajksányi és Déri olyan lehetetlen maszkot használtak, a mely helyén van operettben, drámában paprikajancsi benyomását kelti.

Magasan kiemelkedett ebből a környezetből Tóth Elek Hjalma. Nem volt szerepének egyetlen olyan jellemvonása, amelyet megfelelően — és sikerrel — ki ne dolgozott volna. Egész szerepén látszott a szerető gond, a lelkiismeretes tanulmány és a tudással párosult tehetség. A mi sikere a tegnapi előadásnak volt, azt jórészt Tóth Elek kifogástalanul tökéletes alakítása mentette meg. Megkapóan realiztikus volt Krassnay öreg Ekdalja; maszkja, játéka teljesen megfelelt. Beregi Sándor a fiatal Werla György felbuzdulását tette alakításával egészen érthetővé, Angyal Ilka pedig Gina szerepének biztosította a hatását. Kedvesen, bensőséggel játszotta Hedvig rokonszenves szerepét Hevesi Gusztó. A többi szerep Szarvasi, Sik Rezső és Sárvári Nusi kezében volt.

—
* **Jótekonycélú előadás.** A Gyermekbarát egylet javára a Szigligeti-színházban pénteken november 27-én este Gárdonyi remeke »A bor« lesz béreltszűnetben rendes helyárok mellett előadva. Jegyek válthatók péntek délig Kiss Dávid Rákóczi-uti és Erényi Bémer-tári dohányüzletben és este a pénztárnál.

* **A csókkirály.** A színház vasárnap esti operett ujdonságára erősen készül már a társulat. Sztojanovics politikus daljátéka mindenhol, ahol eddig még színrekerült, nagy sikerek során nőtt a szezon slágerévé. Hangulatos, kedves librettója, a zene meg finom, művészi munka. A társulat gondos, díszesen kiállított előadásban hozza színre a Csókkirályt, úgy, hogy annak egyetlen szépsége se fakuljon meg. A vezető szerepeket Károlyi Leona, Diósy Nusi, Batizfalvy Elza, Toronyi Gyula és Kassay Károly játsszák. Fényes, új díszletek és ragyogó koftmők készülnek a bemutatóra, melyen maga a szerző, Sztojanovics fogja a zenekart dirigálni.

MULATSÁG.

Naptár.

Január 8. Jogász kolon-estély.

Kolon estély a Legényegyletben.

Igen kedélyes estélyt rendezett vasárnap a Katholikus Legényegylet. Az estély egyike volt a legjobban sikerűeknek. A legényegylet tágas nagyterme bizony szűknek bizonyult. A megjelentek az estélyt fesztelen jókedvben töltötték el, melyet nagyon elősegített a rendezőség, ama eszméje, hogy hangversenyyel kötötte egybe. A hangverseny minden száma általános tapsvihart arattak. A mulató közönség a hajnali órákban oszlott szét.

Az est bevezetője a legényegyleti induló volt, melyet az egyleti tagok énekeltek. Majd Laszcsik Ernő tanár tárogatója vonta magára a közfigyelmet gyönyörű kuruc nótáival.

Ezután bemutatták a kolonisták a nevezetesebb modern táncokat. A régi magyar adalgóhoz Huszár László egyleti karmester hegedűn játszott, Laszcsik Ernő tárogatózott, Neworall István zenetanár pedig zongora kíséretet nyújtott.

Szünetben Antalffy Margitka pompásan előadott vig monológgal nevette meg a közönséget. Végül az egylet dalárdája lépett a pódiumra s énekelt egy szép régi magyar dalegyveleget Huszár László karnagy vezetésével.

A kolon fáradságos tanításáért és sikeréért Antalffy Antalné balletmesternőt illeti a kolonisták hálája és az egylet elismerése.

A kolonisták száma 52 volt. A négyest 64 pár táncolta.

A felülfizetésekkel nyilvánosan számol el az egyesület s egyszersmint legnagyobb köszönetét nyilvánítja a szíves adományokért.

Estély a váradi-velencei Kath. Körben. Váraközön felül sikerült téli szórakozásban volt része a váradi-velencei Kath. Kör tagjainak vasárnap este. A kör agilis vezetője mely a tél folyamára élvezetes programot állított össze, thea-estélyt rendezett a kör helyiségeiben. Az estélyen a kedvezőtlen idő dacára is nagy számban jelentek meg a Kör tagjai és ezek vendégei. Az estélyen mindvégig fesztelen, kedélyes hangulat uralkodott asztalbontás után pedig hajnalig tartó tánc következett. Az estély rendezés főérdeme Halász Gyula plébánosé, ki lekötözött szíveséggel fogadta a Kör vendégeit. Az estély szép jövődelmét a Kör szükségletének fedezésére fogják fordítani.

Iparos ifjak kedélyes ünnepélye. A nagyváradai ipartestület ifjuságának önképző egylete vasárnap délután fél 4 órakor Körözs-utca 1. szám alatt levő helyiségében igen sikerült kedélyes ünnepélyt tartott. A sikerült ünnepélyt Fleisz Elek szavalata nyitotta meg, utána Gazzon Mariska, Király Rózsika, Puskás Matild, Jancsó Jolán monológot és szavalatokat adtak elő, Cséfan Ilonka pedig énekelt. Szünet után Lobermayer Gyula tanítóképzési tanár és Rottensteiner Lajos Laszcsik Ernő magyar dalaiból énekeltek nagy tetszés mellett. Ezután előadták Gondinesnek »Valami hibája van« című egy felvonásos vigiátékát Seiler Jenő, Benkő Irma, Kovács Mihály és Puskás Jolán szereplésével ügyes játékokért ők is igen sok tapsot arattak. Ugyiszintén Poretonek Mihály és Nagy Ferenc is egyik szavallással, másik kacagató magánjelenetével.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló gyűlése. A Szt. László-ról nevezett nagyváradai koldus ápoló és gyermek menedékház egylet folyó hó 20-ik napján d. u. 5 órakor saját helyiségében köz és választmányi ülést tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1908 november 22. Egyleti elnökség.

IRODALOM.

A Szent István-Társulat rendes tagjainak könyvilletménye. A múlt évben új rendszert kezdett a Szent István-Társulat a rendes tagjainak járó könyvilletmény kiadásában. Nem adott vaskos, nagy munkákat, hanem kis könyvecskéket, s eltért régi szokásától e könyvecskék tartalmát illetőleg is. Ezekkel a kis terjedelmű munkákkal beállott annak a harcnak, mely a keresztény világnézet és ellenségeink között folyik, első tűzvonalába. Ezek a kis könyvek ugyanis csupa aktuális, folyton és mindenütt vitatott kérdéseket tárgyalnak s utbaigazítást nyújtanak a katolikus híveknek a szellemi harcok tengelyét alkotó kérdések helyes megítélésére. A múlt év kísérlete pompásan bevált. Több érdemes munka mellett a magyar szociológiai irodalomnak két gyöngye is napvilágot látott e sorozatban: Prohászka Ottokár és Giesswein Sándor könyvecskéi.

Az idej sorozat nem méltatlan folytatása a tavalyinak. Mind a két könyv fontos kérdéseket tárgyal. Notter Antal a szabadakarat nagyfóntosságú, sokat vitatott és sok tévtannal elhomályosított kérdésében mutatja meg a katolikus álláspontot, Jelicska Ferenc pedig megvilágítja a társadalmi kérdések megoldását célzó filozófiai és szociológiai rendszereknek s az etikának kapcsolatát. Notter Antal könyve sok tévelygőt utbaigazíthat. Jelicskái pedig egyenesen nélkülözhetetlen mindazoknak, a kik próbálkoznak a szociális bajok orvoslásával, akiknek érző szívét s tervező agyát foglalkoztatja e világ sok nyomorúságainak kérdése. Nincs a magyar irodalomban könyv, mely Marx elméletére nézve — pedig most ugyancsak sok kérdés megoldása forog e körül — jobban eligazítaná az olvasót a múltól, de olyant is keveset ismerünk, mely világosabban mutatná a legújabb kor szociológiai rendszereinek betegségeiben a még jó katolikusoktól sem elítélt angol és német filozófiai és közgazdasági elméletek örökségét. Alap gondolat, hogy a szociális megújulás csak a keresztény megújulásban lelhető fel, minden ellenvetést eleve lehetetlenné tevő bizonyossággal domborítja ki.

A Szent István-Társulat új rendszerű rendes tagsági illetményeinek most már második évi sikere minden ajánlásnál szebben beszélő argumentum ezen vallásos és hazafias intézmény támogatására. A rendes tagsági illetményhez tartozik e könyvecskéken kívül a nyári hónap kivételével minden hó elsején megjelenő s dr. Mihályfi Ákos egyetemi tanár által szerkesztett »Katholikus Szemle«, a tagsági díj pedig egy esztendőre 10 korona. Jelentkezni lehet a Szent István-Társulat igazgatóságánál (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.)

»Mária-Országá.« Ilyen címmel jó néhány év előtt Hoós János zenetanár folyóiratot indított meg Temesvárott. Folyóiratának az volt a célja, hogy a boldogságos Szűzanya tiszteletét megzenésített Mária-dalokkal is terjessze. Vállalata csak rövid ideig élhetett, mindazonáltal egyes füzetei elterjedtek az egész országban s a templomokban gyakran hallani a Hoós tanár »Mária Országá«-ban megjelent Mária-énekek édes-kedves dallamát. Hoós János azóta nyugalomba vonult, de magányában annál buzgóbban művelte a Mária-költészetet. — Legújabbban egy tartalmas énekfüzetet adott ki ugyancsak »Mária Országá« címmel s abban a saját szerzeményű régiebb és új Mária-énekeit gyűjtötte össze. A kiválóbb magyar egyházi költők Mária-dalaiból gyönyörű füzért font, amely egyházi használaton kívül az otthoni ájtatosság ápolására is kiválóan alkalmas. Zeneje kifogástalanul egyházas; magyaros motívumai — utánzás nélkül — emlékeztetnek a régi magyar Mária-énekekre; hangszerelése mesterkéletlen, stilszerű. A szép címképpel ellátott vaskos füzet ára: 5 korona. Megrendelhető Hoós János nyugalmazott zenetanárnál, Temesvár, (Gyárváros.) Papoknak, kántoroknak, zárdáknak különösen ajánljuk e mű megszerzését.

TÁVIRATOK.

Szent Erzsébet-ünnep Pozsonyban.

Pozsony, nov. 23. Kegyeletes ünnep keretében ülte meg a város katolikus társadalmi Szent Erzsébet királyleány hétszázados születése napja emlékét. Az ünnepség fővédnöke Izabella főhercegasszony volt. Az ünnepi beszédet Kohl Medárd püspök mondotta. A befolyt tiszta jövedelmet egy gyermek-otthon felállítására fordítják.

A német császár Angliáról.

Berlin, nov. 23. A »Tageblatt«-nak jelentik Newyorkból: A »World« kimerítő kivonatot közöl a Vilmos császár-féle intervjuból, kijelentve, hogy Hale maga olvasta át az interjút. A császár így szólt:

Ha az európai háború elkerülhetetlen, akkor legszívesebben látná, ha minél előbb kitörne, mert nagyon megunta a bizonytalanságot, Anglia transvaali győzelme óta hanyatlóban levő nemzet, mert ebben a hádjáratban becstelenül és istentelenül viselkedett s az isteni igazság suttantani fogja azt a birodalmat, mely ilyen háborúra vállalkozott.

A Polónyi—Lengyel pör.

Budapest, nov. 25. A Polónyi—Lengyel pör aktái ma érkeztek le a curiától a törvényszékhez. Az ügyesség csak a vizsgálat befejezése után fog nyilatkozni arról, vajjon kívánja-e a bűnpör folytatását vagy sem.

Háboru lesz.

Budapest, nov. 23. A pestvidéki kir. törvényszéken egy esküdtszéki tárgyaláson ma szenzációs kijelentés történt. Esküdttől ugyanis meg volt idézve Stern Richárd, a csepeli tölténygyár igazgatója is, ki azonban a tárgyalásra meg nem jelent. E helyett Rónay Kamil elnök izgatott hangon felolvasta a tárgyaláson a megidézett igazgató írásbeli bejelentését, amelyben az igazgató felmentését kéri az esküdttől szolgálattól, mert sürgős hadi szállításokkal annyira el van foglalva, hogy egy pillanatra sem hagyhatja el a gyárat. Ezen első, illetékes helyről származó célzás a háboru ko-

moly veszedelmére, a tárgyaló teremben általános megilletődést és ijedelmet kellett.

A Balkánról.

Budapest, november 28. Egy plevjei távirat szerint a mohamedánok felakarták gyújtani a szerb gimnáziumot, de megakadályozták őket. Azóta a szerbek és mohamedánok közt feszült a viszony. A szerb nemzeti bank arany készletét, mint Belgrádból jelentik, Belgrádból Nisbe szállították el. — Egy újabb esemény, hogy a szerb egyetemi hallgatókat ezer orosz egyetemi hallgató Moszkvából üdvözölte és biztosította, hogy életüket is szívesen rendelkezésére bocsátják a szlávok törekvésének.

Belgrádból távirják, hogy a londoni balkánbizottság elnöke a nemzeti védelmi bizottságnak utalványozott.

Perzsia nem kap alkotmányt.

Teherán, november 23. Holnap hirdetik ki az összes mecsetekben a sah proklamációját, melynek az a legnevezetesebb passzusa, hogy a sah népének írásban kifejezett kívánására alkotmányt nem ad és november 14 re összehívni ígért parlamentet egyáltalában nem hívja össze.

Igazságszolgáltatás.

Az izsópallagi rablóbanda.

Valódi modern rafinériával hajtották végre Izsópallaga falurosszai az elmúlt nyáron azt a rablómerényletet, amelyet tegnap kezdett tárgyalni az esküdtbírótság.

Tyirla Mihály volt a rablóbanda feje, ki magaköré gyűjtve a falu legmerészebb és legvakmerőbb legényeit s az éjnek leple alatt megtámadták Nyikorucz János jó módú gazdember házáat. A szerepek kivoltak osztva Popovics Atanász, Tyirla Gergely Dsurszás István között, kik elállották a ház ajtait, mialatt Fuje Mihály és Fuje Lőrinc betörték a házba, hol a lakókat össze-vissza verve, mindenükből kifosztották. — Azonban mielőtt elhagyhatták volna a házat Nyikorucz János hatalmas ütést mért Tyirla Mihály fejére, úgy hogy az véres fejjel menekült el.

A csendőrség azután ez alapon nyomozva két hónap leforgása alatt kézrekerítette az egész bandát, Tyirla Mihály pedig behalt kapott sebébe.

Ez ügyben tárgyal most az esküdtbírótság. Tegnap a tetteseket hallgatták ki, kik mindent tagadtak, míg a sértett neje és leánya felismerik a vádlottakban a tetteseket. Holnap 14 tanu kihallgatása van napirendre kitűzve. Elnök Millye Gyula, ügyész Vattay József.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatózsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 23.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 23.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—
20 márkás arany	— — —	23.51
20 frankos (Napoleon)der	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. nov. 23.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	95.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	— —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— —	94.50
Osztrák járadék papírban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— — —	631.50
Páris vista	— — —	689.50

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

46.

XXXIX.

A számadás kezdete.

Gyémántosi Lipót amaz egyén, ki hat héten dobzódtott a leghírhedtebb csárdákban, ivott bort, ha bár természetével ellenkezett s fizetett másoknak, mi habár szintén rosszul esett, de kevesebb megerőltetésébe került. E közben megismerkedett a legelkeseredettebb egyénekkel: nem volt gyarló szív, melynek titkaiba nem olvasott, nem erőtlenséggel könnyen megtántorítható jellem, melyet ez idő alatt ki ne ismert volna. A kiket bűnre csábított, azokkal akként egyezett, hogy előlegez nekik pénzt, ha a rablott tárgyak két harmadát neki adják s a rablott pénznek szintén. Megmagyarázta ekkor az alku előnyeit rájuk nézve s azt, hogy a rablott jószágon számos összeköttetésénél fogva csak ő képes tudni úgy, hogy soha senki nyomára nem jöhet. De a tárgyakat nem neki kell átadni személyesen, hanem letéteményezni egy bizonyos helyre, a részére esendő pénzzel együtt. Láthatatlan keze mindenekben segítségükre lesz, de ő semmiről sem felelős. Értekezni csak szükség esetén kell vele, de mindig csak négyszem közt. Egyébiránt kezdekedik, hogy oly hálózatot készít, melylyel nem csak kicsiny, hanem nagy legyeket is foghatnak.

Igy kezdte Lipót, s a kopott hasonlat, hogy a hópehely lavínává nő, ez esetben is bebizonyult, mert rövid időn oly óriási hálózat szálait összpontosította kezében, hogy az Alföld remeghetett tőle. — S megkezdődött a rablások s gyilkosságok hosszú sora, mely korszakot képeze hazánk történetében.

Csörögi Török Lehel egyike Lipót legmeg-

hittebb embereinek, ez egynek nem kellett csábítás s rábeszélés, a bűn hajlamaival született volt ő. Lipót csak nehezen vált meg tőle néhány hétre, a képviselőválasztás alkalmával. De oly fontos szereplőnek tekintette Lehelt, hogy távollétében is értesítette minden nevezetesebb mozzanatról az Alföldön. A szikfalvi határon, a fűzfa ágára egy hirnök véste a kabalisztikus jegyeket, miket a kortes annyi érdeklődéssel szemlélte, s mikre, — mint olvasóink emlékezni fognak — az ágakra vésett különböző rovátkákkal válaszolt.

E metszetek az ágon tehát ugyanannyi értesítés és tanács volt, mit semmiféle kém el nem árulhatott s a törvényszék el nem ítélhet.

Csörögi Lehel szülővárosába érkezve, folytatta mesterségét, azzal a különbséggel, mint Lipótnak mondí, hogy miután most már házas, ezental kétannyi jövedelemre lesz szüksége.

— Bizony nehéz elszokni attól, mi az embernek ugyszólván második természetévé vált, jegyzé meg rettentő cynizmussal.

Lipótnak Szeged környékén Csörögön kívül még három cinkosa van, de emennél veszélyesebb egy sincs, ki vakmerőbben üzte volna a rablást, s egyszersmind oly kegyetlen volna.

Voltak ezeken kívül még többen, tolvajok, rablók és veszélyes kémekek, kik előre tudták, melyik tanyai birtokos mennyi gabnát adott el, s mikor s mennyi pénzt hozott magával.

XL.

Rettenetes párbaj.

Csörögi Török nagy tervekkel járt, egy tanyát készült kirabolni, oly tanyát, melyhez eddig elé szegénylegény még közeledni sem mert, noha tulajdonosánál sok pénzt sejtettek. Igen ám, de a tulajdonos úgy rendezte volt udvartárait, hogy cselédjei minden meglepetés ellen biztosítva legyenek. Ő maga igaz hogy mindig nyitott ajtónál hált, de e körülménynek meg volt az ő sajátos oka, mert Bodrogi Bálint nem csak bátor, hanem óriási erejű ember, ki senkitől sem félt. Majdnem hat láb magas, ama fajból való, mint Kinizsi, csak hogy ennek, mint a régiségárban fenmaradt páncéling tanusítja, nem volt szélesen kifejlett mellkasa, holott Bodroginál ez is óriási. Hatalmas karjainak izmai, ha feszültek, mind megannyi kötél; egy kezével négyvékás zsákot könnyű szerrel fölbirt, e mellett jó lövő volt, gyorsan és biztosan célozott.

(Folyt. köv.)

A szerkesztő úrvt felől

Dr. VUCSEKICS GYULA.

PFAFF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGERKEZTEK

Házasulandók figyelmébe

Mant Frigyes

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad,
Kossuth-utca. Mezey-ház.

Telefon szám: 474.

Bartos A. és Tsa

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. —
Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-har-
risnyákban s keztyükben a leggyyszerűbből a leg-
finomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Foly-
tonos újdonságok! — Javítások gyorsan eszközöl-
enek. — Pontos kiszolgálás. — Szolid árak. —

Preis R.

Paplan, madrac, szalmaszakok, pap-
lanlepedő, párnahuzat toll állandóan
kapható az ágyemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít
ugyszintén művészi kézimunkákat

Kronemer Testvérek

Nagyvárad, Bazár-épület
színházzal szemben.

Alapított 1890.

Rosenzweig Róza

Párisi mellfűző műterme

Nagyvárad, — Telefon 632. — Rákóczi-ut 3

Menyasszonyi kelengyét Vász-
nat és Fehérneműt csakis

Strohmayer Pál

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám
a kishíd mellett.

Telefon 166. Telefon 166

Klein Testvérek

angol vászon- és zefrek francia pouplin
és delin, Sveici himzet batistok, Tüll és
esipke szöveteiket feltűnő olcsó árban árú-
sítjuk el, bordűr Volin 27 kr. blus zefir 25 kr.

Zöldfa-utca elején Hadsz féle helyiség.

Székely Imre

elsőrangú úri- és női fehérnemű
tisztító intézete

Nagyvárad

Színház-utca 4

Az adventi szent idővel
kezdődik

Dr. Prohászka Ottokár

székesfehérvári püspök úrnak legutóbb megjelent
nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s
kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.
Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadó-
hivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig
megjelent többi nagybecsű műve is, ugyanitt:

*Isten és a Világ. Különös tekintettel a
természettudományokra.* Második kiadás. Nagy
8-adrét, 250 oldal. Ára fűzve 2 kor. 40 fill., köt-
ve 3 kor. 40 fill.

*A keresztény bűnbánat és bűnbo-
csánat.* A budapesti m. kir. tudományegyetem
hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitün-
tetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét,
325 oldal. Ára fűzve 4 kor., kötve 5 kor.

*Föld és Ég. Kutatások a geologia és
theologia érintkező pontjai körül.* Harmadik ki-
adás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára fűzve 6 kor.,
kötve 7 kor. 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia,
melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr.
Prohászka Ottokár. Második kiadás. 8-adrét, 112
oldal. Ára fűzve 1 kor. 20 fill., kötve 1 korona
80 fillér.

A diadalmas világnézet. Második ki-
adás. Nagy 8-adrét, XII. és 292. oldal. Ára fűzve
4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Egyben ajánlom a fűző urak becses
figyelmébe dűsan berendezett és nagy vá-
lasztéku szent kép, rózsafűző és ima-
áfony raktáramat a legjutányosabb
árak mellett.

Mutatvány küldeményeket választás
végett, valamint minta-képeket kívánatra
szívesen küld

Buzárovits Gusztáv,

könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése
Esztergomban.

DENT
GLOVES

ÉS

TOWNES
GLOVES

A VILÁG

LEGJOBB

KEZTYŰI

KAHATÓK.

PFAFF GYÉGNEL

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Ujjonnan cseréppel fedett, jól jövedelmező

bérlésházháromüzlettel

italmérés, trafikjoggal és modern beren-
dezéssel kevés pénzzel megvehető.

Cím a kiadóban.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű
zenekedvelő közönséget, hogy a Szent Já-
nos-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban
nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK

és

PIANINO

eladásra, hangversenyre, estélyekre egy-
szintén

havi bérletre igen olcsó árban

számítva. — A nagyérdemű közönség
pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.

Nagyvárad.

Fiókhelyek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazár épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbeliek.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

➔ Megérkeztek az összes őszi és téli újdonságok ➔

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

■ kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon. ■

==== Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán. ====

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehéreneműek olcsó bevásárlási forrás. =====

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -

Mérték utáni megren-
delések elfogadtatnak.

